

om at stryge disse Formaningstaler, fordi de gaa ud paa at foreholde Folk Ting, som intet Menneske med Sandhed og Berettigelse kan foreholde et andet Menneske, navnlig hvor han skal søge sin Trøst eller Tilflugt i Livets Angster og paa Dommens Dag; det bliver den paa-gældendes egen Sag, og det er der ingen anden, der kan forbyde ham. Vi ere altsaa enige om, at disse Formaningstaler ikke skulle bruges. Nu er Forholdet, at ethvert Vidne er pligtig til at aflægge Ed, men han er paa den anden Side ogsaa først pligtig dertil, efter at han har afgivet sin Forklaring. Det har ganske vist før her i Landet været anderledes. Indtil 1833 skulde Vidnerne aflægge Ed førend Forklaringen, men den Gang blev dette forandret. Man kunde jo sige, at det kan være Vidnerne ligegyldigt, om de aflægge Ed først eller sidst, men det er det ikke, thi Erfaringen viser, at i mangfoldige Tilfælde slipper Vidnet helt for Ed, naar det faar Lov til at vente til Slut, fordi Parterne saa vide, hvad Vidnet ved, om det er af Interesse for Sagen, hvad Vidnet forklarer, og om det er i den ene eller den anden Parts Interesse. Parterne have da navnlig ogsaa faaet et Indtryk af, om Vidnet taler sandt eller ej, og om Vidnet i Virkeligheden er rede til, naar det forlanges, straks at aflægge Ed, thi naar Parterne faa dette Indtryk, ville de ofte frafalde Ed'en, fordi Parterne og de fleste Sagførere med dem have den prisværdige Opfattelse, at man ikke skal kræve Ed, naar det ingen Nytte er til. Der er endog mange Sagførere, som paatage sig selv Ansvaret ved at frafalde Ed'en, selv om Parterne, hvis de havde været til Stede, maaske ikke vilde have frafaldet den. De fleste Dommere ere vist ogsaa inde paa at søge at formaa Parterne til at undgaa Ed'en, hvor det kan ske. Men naar det kommer til Stykket, kan Edsaflæggelse forlanges som Pligt af ethvert Vidne. Det kan ikke hjælpe noget, at Vidnet siger, at han ikke vil, ikke kan huske noget om den Ting, at Sagen ikke vedkommer ham eller lignende, han skal aflægge Ed, ellers faar han samme Straf, som hvis han ikke møder eller nægter at svare, nemlig Faldsmaalstraf, Bøder, lige saa længe han har noget at betale med. Det er den bestaaende Tilstand, og det var den, der ifølge Kommissionens Forslag og Regeringsforslaget i Fjor foretoges opretholdt. Da vi i Udvalget gik til at overveje dette Spørgsmaal, vare vi inde paa — jeg stillede selv Forslag derom — at

begrænse et Vidnes Pligt til at aflægge Ed til de Tilfælde, hvor Retten finder, der er Grund dertil og forlanger det. Jeg var villig til helt at tage denne Ret bort fra Parterne, fordi jeg har set, hvorledes den kan misbruges, og lægge den i Rettens Haand. Men det viste sig nu, at det ganske vist fandt Tilslutning i Udvalget men derimod ikke hos den højtærede Minister. Vi delte os saa inden for Udvalget i to Standpunkter, der i Aar som i Fjor forelægges det høje Ting, og som De ville komme til at tage Standpunkt til ved Afstemningen. Udvalgsflertallet, det vil sige alle med Undtagelse af de 6 Herrer, som de ville finde nævnte ved Ændringsforslaget under Nr. 68, gik tilbage til den bestaaende Tilstand, som jo altsaa har det bestaaendes Styrke og har Kommissionens enstemmige Tilslutning. Men saa staa vi ganske vist mellem to Ild, nemlig paa den ene Side de 6 Medlemmer, som ere gaaede saa meget yderligere, at de foreslaa helt at ophæve Ed'en og paa alle Punkter erstatte den ved det, der ifølge Forslaget kan træde i Stedet, hvor der er Tale om Vidner, som ikke høre til noget Trossamfund eller ikke have den til Edsaflæggelsen fornødne religiøse Tro nemlig en Erklæring paa Ære og Samvittighed. Jeg indrømmer naturligvis de Herrer, at naar man mener, det er tilstrækkeligt over for Folk, der ingen Tro have, er det lidt underligt at sige, at de Folk, der have Tro, og som altsaa efter manges Syn er noget bedre kvalificerede end de andre, ikke skulle slippe med det, de andre skulle slippe med, de skulle netop pines haardere og aflægge Ed'en. Det indrømmer jeg det ærede Mindretal, men jeg slutter mig for øvrigt ikke selv dertil, fordi jeg, og det gælder vel ogsaa de andre Udvalgsmedlemmer, der staa paa samme Standpunkt, ikke har Mod til endnu at gøre dette uhyre betydningsfulde Spring i vor Retspleje helt at afskaffe Ed'en for Vidner. Naar man har set saa mange Eksempler, som alligevel de fleste af os, der have haft med disse Ting at gøre, have set paa, hvordan det dog holder Folk ved Sandheden, at de vide, at de skulle aflægge Ed, er man betænkelig ved det Spring ud i Mørket, som det vilde blive nu paa en Gang at slippe alle løs. Paa den anden Side har Udvalgets Flertal heller ikke kunnet gaa til den Side, hvor den højtærede Minister staa; men jeg skal vente med at komme nærmere ind derpaa, til jeg har hørt den ærede Minister udtale sig, og nu kun gøre opmærksom paa, at den højtærede Ministers Stand-